

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล บรรยากาศองค์การ กับการมีส่วนร่วม
ในการบริหารความเสี่ยงของบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อและนามสกุล นายสมมิตร สิงห์ใจ
วิชาเอก บริหารโรงพยาบาล
สาขาวิชา วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. นิตยา เพ็ญศิริินภา
2. รองศาสตราจารย์ ดร. พาณี สัตกะถิน

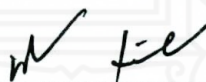
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2558

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุรชาติ ณ หนองคาย)

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. นิตยา เพ็ญศิริินภา)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. พาณี สัตกะถิน)

กรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล บรรยากาศองค์การ กับการมีส่วนร่วมในการบริหาร
ความเสี่ยงของบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัย นายสมมิตร สิงห์ใจ **รหัสนักศึกษา** 2545000958 **ปริญญา** สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. นิตยา เพ็ญศิริินภา (2) รองศาสตราจารย์ ดร. พาณี สีตะกลิน

ปีการศึกษา 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารความเสี่ยงของบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ (2) ปัจจัยส่วนบุคคล บรรยากาศองค์การ และระดับการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล บรรยากาศองค์การ และระดับการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล กับการมีส่วนร่วมในการบริหารความเสี่ยงของบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน

ประชากรเป็นบุคลากรโรงพยาบาลชุมชน 20 แห่ง ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2,350 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 363 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของบุคลากรแต่ละโรงพยาบาล โดยรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่มีความเที่ยงเท่ากับ 0.95 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์ลำดับที่สเปียร์แมน และไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า (1) การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการบริหารความเสี่ยงในโรงพยาบาลชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2) ปัจจัยส่วนบุคคลส่วนใหญ่พบว่า เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 35.48 ปี ประมาณครึ่งหนึ่งมีสถานภาพสมรสคู่ เป็นข้าราชการ ส่วนใหญ่ทำงานตำแหน่งผู้ปฏิบัติงาน เป็นพยาบาลวิชาชีพ และปฏิบัติงานในกลุ่มการพยาบาลมากที่สุด ปฏิบัติงานมาน้อยกว่า 5 ปี ไม่ได้เป็นคณะกรรมการในการพัฒนาคุณภาพ ประมาณครึ่งหนึ่งผ่านการอบรมด้านการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล และด้านการบริหารความเสี่ยงในโรงพยาบาล ส่วนบรรยากาศองค์การในโรงพยาบาลชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับสูง โรงพยาบาลผ่านการรับรองคุณภาพร้อยละ 9.7 และ (3) ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษา ตำแหน่งวิชาชีพ ประเภทในการรับราชการ ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน การเป็นคณะกรรมการในการพัฒนาคุณภาพ การอบรมด้านการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลและการบริหารความเสี่ยงในโรงพยาบาล มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการบริหารความเสี่ยงโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับบรรยากาศองค์การโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการบริหารความเสี่ยงโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ บรรยากาศองค์การ การมีส่วนร่วม การบริหารความเสี่ยง โรงพยาบาลชุมชน

Thesis title: The Relationships between Personal Factors, Organizational Climate, and Personnel Participation in Risk Management in Community Hospitals, Chiang Mai Province

Researcher: Mr. Sommit Singjai; **ID:** 2545000958; **Degree:** Master of Public Health;

Thesis advisors: (1) Dr. Nittaya Pensirinapa, Associate Professor; (2) Dr. Panee Sitakalin, Assistant Professor; **Academic year:** 2014

Abstract

The objectives of this survey research were to study: (1) the level of personnel participation in risk management; (2) personal factors, organizational climate, and hospital quality development levels; and (3) relationships between personal factors, organizational climate and hospital quality development levels, and personnel participation in risk management, all at community hospitals in Chiang Mai province.

The study population was 2,350 personnel working at 20 community hospitals in the province, of whom a sample of 363 personnel were selected by using the stratified random sampling technique. Data were collected by using a questionnaire with reliability of 0.95. The statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, Spearman rank correlation coefficient and Chi-square test.

The research findings were as follows: (1) The overall level of personnel participation in risk management at community hospitals was at a moderate level; (2) Of all participants, most of them were female, married, and 35.48 years on average. They were government officials, working as professional nurses in the operation level at the nursing department with under 5 years of work experience. Most of them were not assigned to work on hospital quality improvement, but about half had been trained in hospital quality improvement and risk management. The overall organizational climate in community hospitals was at a high level. The accredited hospitals were 9.7%; and (3) Significant relationships were found between personal factors (educational level, type of employment, work position, membership on the quality improvement team, and previous training in hospital quality improvement and risk management) and the participation in risk management in community hospitals. The positive significant relationships between organizational climate factors and the participation were found at a moderate level.

Keywords: Organizational climate, Participation, Risk management, Community hospital

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร. นิตยา เพ็ญศิริินภา และ รองศาสตราจารย์ ดร. พาณิ สัตตะกลิน สาขาวิชา
วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำแนะนำและติดตาม
การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์
ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์สิทธิศา สิริอารีย์ คุณแหวดาว ทวีชัย และ
อาจารย์ ดร. พิมพ์ใจ อยู่บ้าน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม
และขอขอบพระคุณบุคลากรโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ทุกท่าน ที่เสียสละเวลาและให้ความ
ร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คณาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนนักศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่านที่ได้
กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

สมมิตร สิงห์ใจ

กันยายน 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่จะได้รับ	11
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	12
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล	12
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง	25
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการเกี่ยวกับบรรยากาศองค์กร	44
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	55
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	62
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	62
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	64
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	66
การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง	67
การเก็บรวบรวมข้อมูล	67
การวิเคราะห์ข้อมูล	68

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71
ข้อมูลส่วนบุคคลของบุคลากรโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงใหม่	72
ข้อมูลส่วนบุคคลที่ปฏิบัติงานตามระดับการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล	76
ข้อมูลเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงใหม่	77
ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการบริหารความเสี่ยง ในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงใหม่	78
ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล บรรยากาศองค์การ และระดับการพัฒนาคุณภาพ โรงพยาบาล กับการมีส่วนร่วมในการบริหารความเสี่ยงของบุคลากร ในโรงพยาบาล ชุมชน จังหวัดเชียงใหม่	79
ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในประเด็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง ในโรงพยาบาล	86
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	89
ข้อสรุปที่ได้จากการศึกษา	89
อภิปรายผล	93
ข้อเสนอแนะ	103
บรรณานุกรม	106
ภาคผนวก	114
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	115
ข แบบสอบถาม	125
ค ใบรับรองจริยธรรมการวิจัย	144
ประวัติผู้วิจัย	147

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ข้อมูลสถานการณ์การรับรองคุณภาพโรงพยาบาลของโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ จากสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (สรพ.).....	15
ตารางที่ 2.2 การประเมินระดับความรุนแรง	36
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (N = 330)	72
ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล ตามระดับ การพัฒนารับรองคุณภาพโรงพยาบาลของบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ (N = 330)	76
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับบรรยากาศองค์การของบุคลากร ในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ (N = 330)	77
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ บริหารความเสี่ยงในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ (N = 330)	78
ตารางที่ 4.5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมโดยรวมในการบริหาร ความเสี่ยงของบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ (N = 330).....	79
ตารางที่ 4.6 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล กับการมีส่วนร่วมโดยรวม ในการบริหารความเสี่ยงของบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ (N = 330).....	80
ตารางที่ 4.7 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างระดับการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล กับการมีส่วนร่วม โดยรวมในการบริหารความเสี่ยงของบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ (N = 330).....	84
ตารางที่ 4.8 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การ และการมีส่วนร่วม โดยรวมในการบริหารความเสี่ยงของบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ (N = 330).....	85
ตารางที่ 4.9 ปัญหาและข้อเสนอแนะในพัฒนาและปรับปรุงการมีส่วนร่วมในการบริหารความเสี่ยง ของบุคลากรในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ (N=330).....	86

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการจัดองค์กรเพื่อการบริหารจัดการความปลอดภัยในโรงพยาบาล	42

